



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et  
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.  
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.  
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana  
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

**Laymann, Paul**

**Dilingæ, 1673**

Capitvlvm XII. Exceptionem.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

tenus ea sibi contraria est, & ita observant practici, quod appellant à sententia Iudicis, quatenus sibi adversatur. Vterius colligitur, quod qui in principali negotio victor est, appellare possit ratione expensarum sibi negatarum.

3. Veruntamen ad hoc ut victor (non appellante victo) propter expensas appellare possit, opus est, ut eas petiverit propter Regulam, quam ex *Durand. in spec. l. 1. p. 1. tit. De jurisdictione omnium Iudicum. §. 4. verb. Quid sit Iudex.* tradit hic *Abb. n. 10.* non esse locum appellationi, si Iudex aliquid intermittat, quod ex officio agere posset, aut deberet parte non petente. v. g. si excommunicatum actorem ex officio non repellat. Igitur & in hoc casu licet Iudex ex officio partem victam ad expensas condemnare possit & quandoque debeat, *authent. de Iudicibus §. Opporret, & c. Calumniam. 4. de penis,* tamen non est concedenda appellatio, si pars expensas litis non petiuit.

4. Simile est quod Iudex ex suo satisfacere non cogitur pro expensis, quæ petite non sunt, secus vero dicendum, si petite fuerint, & Iudex ad earum restitutionem non condemnavit, secundum Glossam receptam in *c. ult. ver. b. expensis, de rescriptis.*

5. Veruntamen in quibusdam tribunalibus consuetudo viget, ut sumptus litis, quos victor fecit, parti victæ remittantur, nisi appareat, vel præsumptio sit, quod per calumniam seu sciens causam iniustam se habere, in iudicio contenderit, aut malitiosè causam protraxerit, id vero communi jure receptum & æquum est, ut pars victa ad expensas non condemnatur, si ratione probabili ducta in iudicio contendit, videlicet ex errore facti, aut dubij Iuris, ut colligitur ex *l. Qui solidum. §. Etiam. ff. de legatis. 2.* & videri potest *Gl. in c. Finē. 5. verb. expensas, de dolo & contumacia.*

Ad extremum circa expensas petendas id observat *Gail. l. 1. obser. 51. n. 22.* Quod si expensæ censeantur, si in libello petatum fuerit, ut omni meliori modo justitia administratur, sic enim pars Iudicis officium implorâsse censetur, tam super principali, quam super accessorijs.

## CAPITVLVM XII.

## Exceptionem.

## PARAPHRASIS.

Quamvis exceptio excommunicationis inter dilatorias numeretur, quarum hæc conditio est, ut ante litis contestationem opponi debeant, tamen dicta exceptio hoc peculiare habet, quod in qualibet litis parte opponi queat, ne aliquis cum animæ periculo excommunicato communicare cogatur. Veruntamen si eam exceptionem opponere Reus distulit, ita, ut Actor laboribus & sumptibus frustra fatigaretur, ad præstadas expensas legitimè condemnari debet. Porro qui publicè excommunicatus est, etiam parte non excipiente, à Iudice ex officio repellendus est.

## SUMMARIVM.

1. Exceptiones dilatoria ante litis contestationem opponi debent, & quidem intra terminum à iudice assignatum.
2. Exceptio contra iudicem alijs exceptionibus præmitti debet.
3. Exceptio excommunicationis etiam post litem contestatam usque ad latam sententiam obijci potest, & respectu excommunicati non tolerari seu vitandi etiam debet.
4. Iudex etiam que in facto consistunt, si notoria sint, ex officio supplere potest, & quandoque debet.

**N**Ota I. Exceptiones dilatoriæ ante litis contestationem opponi debent, de hoc dixi in *c. 1. De litis contestatione in 6.* Hic vero duo addenda: Primum, si terminus dilatorijs exceptionibus proponendis à Iudice decretus sit, tunc intra eum terminum proponi debent, ita ut postea (nisi de nouo ortæ, aut cognitæ sint) proponi non possint, tamen si lis contestata nondum sit, quia terminus ab homine, videlicet à iudice, statutus succedit in locum termini constituti à Iure, ut docet *Abb. in c. Pastoralis. num. 15. hoc tit.*

Alteriù: pars litigans ante omnia considerare debet, num exceptionem dilatoriã contra Iudi-



Judicem, cum recusando, ut suspectum, vel eiusdem jurisdictionem inficiando proponere velit, tum enim cavere debet, ne prius aliam opponendo exceptionem, v.g. rescriptum esse subreptitium, adversarium esse excommunicatum, expresse aut tacite petat, de hoc cognosci, & sic in Iudicem consentire censeatur, idem ante omnes dilatorias exceptiones ea, quæ contra Iudicem est, afferri debet, quanquam si una cum ea etiam alia dilatoria opponantur, conditio exprimi potest, vel etsi non exprimat, subintelligi censeatur, si Iudex competens iudicatus fuerit, quare hoc casu ante omnia alia ea exceptio discuti debet, quæ de re *Abb. hic. & Alexand.*

*1177. 15.*

Nota II. Exceptio excommunicationis etiam post litem contestatam usque ad litem sententiam obijci potest, Ratio affertur in text. quia in hac forensi communicatione cum excommunicato vertitur periculum animæ, sed cuiusnam periculum excommunicatione, an eius, qui cum excommunicato communicat? Respondeo, Pontifex hic loquitur de periculo animæ seu peccato, quod litigans incurrit propter communicationem; id verò tantum locum habet respectu excommunicati vitandi, seu non tolerati; quare tali casu excommunicatus a parte litigante, vel eâ intermittente, a Iudice etiam post litem contestatam repellere non tantum potest, sed etiam debet; si autem sermo sit de excommunicato tolerato, seu non vitando, tunc dicendum, quod talem seu ante seu post litem contestationem pars litigans repellere possit, ita ut interea donec exceptio excommunicationis probata sit, Iudex procedere vel Actor excommunicatum ad intentionem suam probandam admittere nequeat, ut colligitur ex *hoc tit. in 6.* & tradit *Suar. de cens. disp. 16. s. 3. n. 5.* Ratio assignatur in *cit. c. 1.* ut magis censura Ecclesiastica timeatur, & ut contumacia reprimatur, ea enim tractum successivum habet, idemque semper cum peccato ex parte excommunicati juncta est, quippe qui continuo peccat, si absque necessitate communicet cum fidelibus, tamen si vitandus non sit, quandoquidem per Constantiens. extravagantem ad

*evitandum* nullus favor excommunicationis toleratis factus est, quominus ipsi quatenus est ex sua parte fideles reliquos vitare teneantur, atque si de illorum excommunicatione constet a fidelibus repelli possint, sicuti jure antiquo poterant, uti notavit *Anila de censuris. p. 2. c. 6. Disp. 7. d. 1.*

Nota III. Iudex etiam, quæ in facto consistunt, si notoria sint, ex officio supplere potest, & quanquam debet propter animæ periculum vitandum, & publicæ justitiæ vel Ecclesiæ bonum defendendum, sicuti in nostro casu videre est, cum excommunicatus vitandus in judicio agit; si autem vitandus non sit, tamen publicus & notorius Iudex eum potest repellere, sed non tenetur, uti docet *Suar. Disp. 16. de cens. 3. n. 2.*

### CAPITVLVM XIII.

## Adversario.

### PARAPHRASIS.

Petebas à Titio per rei vindicationem ædes quas tempore litis contestatæ possidebas; postea verò desistit possidere absque culpa sua, idemque à Iudice absolutus fuit, postea easdem ædes iterum possidere cepit, quas cum iam denuò vindicare vis, ipse opponit exceptionem rei iudicatæ, seu quod per Iudicis sententiam à petitione tuâ absolutus fuerit, hoc casu ait Gregorius IX, Titium audiendum non esse.

### SVM MARIVM.

1. Possidens rem tempore litis contestatæ, quam postea lite pendente absque sua culpa possidere desistit, actione in rem seu vindicatione non condemnatur, sed absolui debet, nisi dolo vel culpa lata desierit possidere.
2. Qui dolo possidere cepit, si absque dolo possidere desistit, restituere compellendus est.
3. Erga quemvis detentorem rei, aut commodatarium, conductorem, aut depositarium, vindicatio seu in rem actio, Domino competit.
4. Exceptio rei iudicatæ non competit cessante causa, ob quam sententia lata est.

Nota I. Qui tempore litis contestatæ rem possidet, postea verò lite pendente absque